Α/Α: 1028774
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 20/02/2003
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Κριτική Θεάτρου

Τρεις αμερικανικές κωμωδίες στα θέατρα «Αλσος», «Πόρτα», «Λαμπέτη»

Το υπερατλαντικό γέλιο

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Με όλες τις πρωτοποριακές καινοτομίες, πολιτικοποιημένες παρενθέσεις, ποπ παρεκκλίσεις και διαφυγές στο συμβολισμό, το στίγμα του αμερικανικού θεάτρου ήταν και είναι η σχεδόν νομοτελειακή σχέση του με το ρεαλισμό, τα οικοδίαιτα δράματα, το σαλόνι ή την κουζίνα σαν το φυσικότερο σκηνικό των ανθρώπινων συναλλαγών. Η επανειλημμένη επικύρωση αυτού του γεγονότος συντάσσει την ιστορία της αμερικανικής δραματογραφίας. Συγγραφείς με διαφορετική ιδιοσυγκρασία και ύφος -Ο' Νιλ, Τένεσι Ουίλιαμς, Αρθουρ Μίλερ, Αλμπι, Σέπαρντ κ.ά.- ανταποκρίνονται εξίσου στο αίτημα του αμερικανικού κοινού να αναγνωρίσει και να εξηγήσει την καθημερινότητά του μέσα από τη θεατρική τέχνη.

Την ηγεμονία του οικιακού ρεαλισμού αιφνιδιάζει τις τελευταίες δεκαετίες του αιώνα μια σειρά κωμωδιογράφων (Γούντι Αλεν, Τέρενς ΜακΝάλι, Νίκι Σίλβερ) και θεατρικών ομάδων (Ridiculous Theatre, Wooster group, Ontological Hysteric Co. κ.ά.) των οποίων το άνοιγμα σε μια ποπ αισθητική της καλόγουστης πλευράς του κακού γούστου, σε ένα ασεβές μαύρο χιούμορ, σε πιο προσωπικές απρόβλεπτες συμπεριφορές, συνιστά περισσότερο από στρατηγική ενός νέου πακεταρίσματος. Είναι μια αλλιώτικη ματιά στη ζωή και στην τέχνη. Στις παραστάσεις τους δεν ανακαλύπτει κανείς το νόημα της ύπαρξης, μήτε καν το νόημα των παράδοξων τίτλων τους. Βλέπει όμως τη μεταμόρφωση του εκκεντρικού τρόπου σκέψης τους σε αστραφτερό θεατρικό παιχνίδι.

Εάν όλα πάνε καλά. Η μαύρη κωμωδία «Pet Shop -Η ζούγκλα» του Τσαρλς Λάντλαμ (1943-87), συγγραφέα-ηθοποιού-ιδρυτή του Ridiculous Theatre, στο θέατρο «Αλσος», είναι το λάθος έργο, σε λάθος τόπο, για λάθος κοινό, με λάθος πρωταγωνίστρια. Το μελαγχολικό, σαν ξεχασμένο, θεατράκι, σφηνωμένο ανάμεσα στην Ευελπίδων και το Πεδίον του Αρεως, μπορεί να είχε δει καλύτερες μέρες κάποτε. Σήμερα έχει την ακεφιά της εγκατάλειψης: φθαρμένες μοκέτες, μουντός φωτισμός, πλαστικά λουλούδια, κουρασμένο (αλλά ευγενικό) προσωπικό. Αξιο απορίας πώς βρέθηκαν μες στη χειμωνιάτικη νύχτα οι 10-15 μεσόκοποι νοικοκυραίοι σε μια προωθημένη κωμωδία της νεοϋορκέζικης underground, την οποία οι θιασάρχες εμπιστεύτηκαν σε μια σχεδόν άγνωστη διανομή, πλην της τηλεοπτικής Αννας-Μαρίας Παπαχαραλάμπους, και σε έναν περιθωριακό σκηνοθέτη με ιδιόρρυθμο και μάλλον αραιό σκηνοθετικό ιστορικό. Με τη στοργική σκέψη πώς επιβιώνουν κάποια θέατρα, μπαίνουμε στην ανακαινισμένη αίθουσα των 300 θέσεων.

Μια «ridiculous» εκδοχή της παλιού τύπου μπουρλέσκ κωμωδίας, όπου μια ωραία κακιά σκοτώνει το γέρο σύζυγό της με συνεργό το νεαρό και ενθουσιώδη εραστή και τον πετάνε στο ενυδρείο με τα σκυλόψαρα, η «Ζούγκλα...» αντλεί το ιδιαίτερο κέφι της ενδίδοντας στην αλογόκριτη παρόρμησή της να είναι ανάγωγη, κακόγουστη, δηκτική. Η δεξιοτεχνία του συγγραφέα της δεν έγκειται σκέτα στην κακοήθη παρωδία νευρωτικών καταστάσεων, αλλά σε μια αποκαθήλωση της σοβαρότητας στο μεταίχμιο κοινοτοπίας και παράνοιας, που δοξάζει την απόλυτη προσποίηση των θεατρικών μέσων.

Στο «Αλσος» το ανατρεπτικό χιούμορ μοιάζει παλιό και δεν προσβάλλει κανέναν, διότι λείπει το «κλου», εκείνη η φλέβα τρέλας που το ξεχωρίζει από την απλή βαβούρα της mainstream κωμωδίας. Η Μάμα (Αιμιλία Βασιλακάκη), ο Σύζυγος (Αλέκος Κολλιόπουλος), ο Εραστής (Θανάσης Βισκαδουράκης), ο θηλυκός Μπάτσος, ακόμη και η περαστική Κινέζα Πελάτισσα του pet-shop (Εμμανουέλα Αλεξίου σε αμφότερα), συνεισφέρουν ό,τι μπορεί ο καθένας, με σλάπστικ συμπεριφορές, μεγάλες χειρονομίες όπερας και κυρίως με τη ζωντάνια τους, στη διάσωση του κοινού πονήματος. Κάτι που δεν μπορεί να πει κανείς για την Ωραία Μαριχουάνα της Α.Μ. Παπαχαραλάμπους, η οποία μουτρωμένη και υπεροπτική μοιάζει σαν να εύχεται να ήταν αλλού. Ισως στους «Ψίθυρους καρδιάς», που δεν χρειάζονται ιδιαίτερη υποκριτική.

Διασκευή: Εμμανουέλα Αλεξίου, σκηνοθεσία: Πέρης Μιχαηλίδης, σκηνικά: Τίτι Κυριακίδου-Σακκή, κοστούμια: Ασπη Δημητρολοπούλου.

Με όλες τις αδυναμίες του, καθ' ότι το μιούζικαλ δεν συγκαταλέγεται στις εθνικές μας επιδόσεις, οι «Αντρες με τα όλα τους» σε άψογη σκηνοθεσία-μετάφραση Σταμάτη Φασουλή, εξασφαλίζουν γέλιο γάργαρο και ανθεκτικό και μια αισιοδοξία ουτοπική αλλά άκρως οξυγονούχα: πώς νικάμε όταν είμαστε στον πάτο;

Το χρυσοφόρο ταξίδι του «Full Monty» από την οθόνη στο Μπρόντγουεϊ σε θεατρική διασκευή Τέρενς ΜακΝάλι, ενός από τους πλέον περιζήτητους κωμωδιογράφους της Αμερικής, κι από εκεί στο Γουέστ Εντ και τώρα δίπλα μας στο κατάμεστο θέατρο «Πόρτα» της Μεσογείων, δείχνει πώς ένα απλό στόρι μπορεί να γίνει παράδεισος για συντελεστές και κοινό με ελαττωματικούς ήρωες, ρεαλιστικά προβλήματα και με 2-3 καρπερές αντιστροφές. «Η πενία τέχνας κατεργάζεται», και εδώ έξι αποτυχημένοι της ζωής αντί να κάτσουν να πεθάνουν βγάζουν στο σφυρί ό,τι τους απέμεινε: τα ασπρουλιάρικα μέλη τους, καχεκτικά ή πιο ρωμαλέα, σε ένα ατζαμίδικο ομαδικό ξεβράκωμα σε μπαρ «for women only». Ασχετοι με χορό, ωραιοπάθεια ή γκέι εξιμπισιονισμό, όμως σχετικοί με την απελπισία της ανεργίας, τα έξι αντράκια καταδέχονται να γίνουν σεξουαλικά αντικείμενα ενός γυναικείου πλήθους που χλιμιντρίζει από νικηφόρο ενθουσιασμό.

Εξι χαριτωμένοι ηθοποιοί τραγουδούν και κινούνται όσο χρειάζεται για ανδροπρεπείς ερασιτέχνες στριπτιζέρ, με επίκεντρο έναν υποχθόνια αστραφτερό Θοδωρή Αθερίδη που είναι στο σανίδι σαν στο σπίτι του, και ένα ταλαντούχο στρουμπουλό νέο απόκτημα της κωμικής σκηνής (Αντώνης Λουδάρος). Και πάνω που πέφτουν οι τόνοι (είτε γιατί οι τραγουδιστικές σφήνες είναι ανάλατες και ενοχλητικές σαν τηλεοπτικές διαφημίσεις ή γιατί οι γυναίκες έχουν λιγότερη μαγκιά από τα αγόρια), να σου η Σοφία Φιλιππίδου για να ανεβάσει τη θερμοκρασία -ένα εκπληκτικό πολύχρωμο φρικιό με μποτάκι στιλέτο και λεοπαρδαλί αμφίεση, που σίγουρα δεν τα χρησιμοποιεί σαν μάσκα...

Σκηνικά: Γιώργος Πάτσας, χορογραφίες: Δημήτρης Παπάζογλου, ενορχήστρωση: Αλέξιος Πρίφτης, κοστούμια: Ντέννη Βαχλιώτη-Στεφανάκη, στίχοι: Αρης Δαβαράκης. Πρωταγωνιστούν επίσης: Χαρά Κεφαλά, Γιώργος Χρανιώτης, Χάρης Ασημακόπουλος, Χρήστος Πλαΐνης, Νεκτάριος Λόκο Μπολέκο.

Εμπορικά ο Νιλ Σάιμον είναι ο πιο επιτυχημένος συγγραφέας του αμερικανικού θεάτρου και πιθανόν στην ιστορία του θεάτρου. Από το 1961 γράφει αδιάλειπτα μία κωμωδία ετησίως και εδώ και μια τριαντακονταετία δεν περνά χρονιά που το Μπρόντγουεϊ να μη φιλοξενεί ένα έως τέσσερα έργα του. Ωστόσο, η σοβαρή λογοτεχνική κριτική σπάνια ασχολείται μαζί του, καθώς ο ίδιος έχει λίγες έως καθόλου βλέψεις στην υψηλή θεατρική τέχνη.

Πράγματι, οι κωμωδίες του δεν σκοτίζονται με τις βαθύτερες αποχρώσεις των

ανθρώπινων πραγμάτων. Αυτό που θέλουν είναι να κάνουν τον κόσμο να γελάσει και προφανώς το καταφέρνουν με αριστοτεχνική δεξιοτεχνία. Ο δύσκολος θεατής θα γκρινιάξει ότι όλα τα έργα του έχουν τον ίδιο σκελετό πάνω στον οποίο ο συγγραφέας κρεμά κωμικές καταστάσεις και διαλόγους. Πάντως και στο «Ξυπόλυτοι στο πάρκο» (1963), έργο με ζηλευτό κινηματογραφικό (Τζέιν Φόντα - Ρόμπερτ Ρέντφορντ) και θεατρικό (Ελίζαμπεθ Ασλι - Ρόμπερτ Ρέντφορντ) ιστορικό, έχουμε την αντιπαράθεση απλών αντιθέσεων, τη διασκέδαση της έντασης και την τελική συμφιλίωση. Κανένα ψυχολογικό ή άλλο βάθος. Στο ζευγάρι, «Beautiful Young People», μέλλει να ζήσουν «Happily Ever After» -η διαφορά των χαρακτήρων τους φαίνεται μόλις μετά τη μέση κι αυτό φευγαλέα.

Είναι μια έκπληξη τι κίνησε την ομάδα καλών και νοήμονων ηθοποιών να βρεθούν ξυπόλυτοι στα αγκάθια, εντρυφώντας σε αυτό το μονοδιάστατο, κοινότοπο και φθαρμένο εργάκι, το οποίο ευδοκίμησε κυρίως χάρη σε ρόλους-ευκαιρίες για ηθοποιούς με εξαιρετική ακτινοβολία (στα καθ' ημάς, Λαμπέτη - Χορν). Λυπήθηκα που στο θέατρο «Λαμπέτη» η σύγκριση κατέδειξε μια ένδεια των ερμηνευτών που μέχρι τώρα δεν μου είχε περάσει από το νου. Φως φανάρι ότι το έργο δεν υπόσχεται μήτε καν το καλαμπούρι της περιπέτειας στον κόσμο της αθωότητας και της θεατρικής απλότητας των Golden Sixties, που ίσως νοσταλγεί κανείς στις μέρες μας.

Στο άχαρο κίτρινο-ροζ σκηνικό (Ελλη Παπαγεωργακοπούλου), με τη Θεοδώρα Τζήμου να χοροπηδά πέρα-δώθε σαν νευρική αίγα δίπλα σε έναν πιο σταθερό αλλά (δικαίως) αμήχανο Ακη Σακελλαρίου, η κωμωδία του Νιλ Σάιμον μοιάζει βαρετή, και άδεια και άφαντη αυτή η πρώτη σκηνοθετική απόπειρα της Ολιας Λαζαρίδου. Το μόνο που μένει από τη βραδιά είναι το σοφό, τρυφερό σημείωμα του Χρήστου Βακαλόπουλου στο πρόγραμμα. Υπόλοιποι ρόλοι: Κωνσταντίνος Τζούμας, Ολγα Δαμάνη, Στάθης Νικολαΐδης. Μετάφραση: Ολια Λαζαρίδου.

Λεζάντες:

- Ακης Σακελλαρίου - Θεοδώρα Τζήμου στο έργο του Νιλ Σάιμον «Ξυπόλητοι στο πάρκο»
- Θοδωρής Αθερίδης, Γιώργος Χρανιώτης και Αντώνης Λουδάρος στο «Αντρες με τα όλα τους»

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ